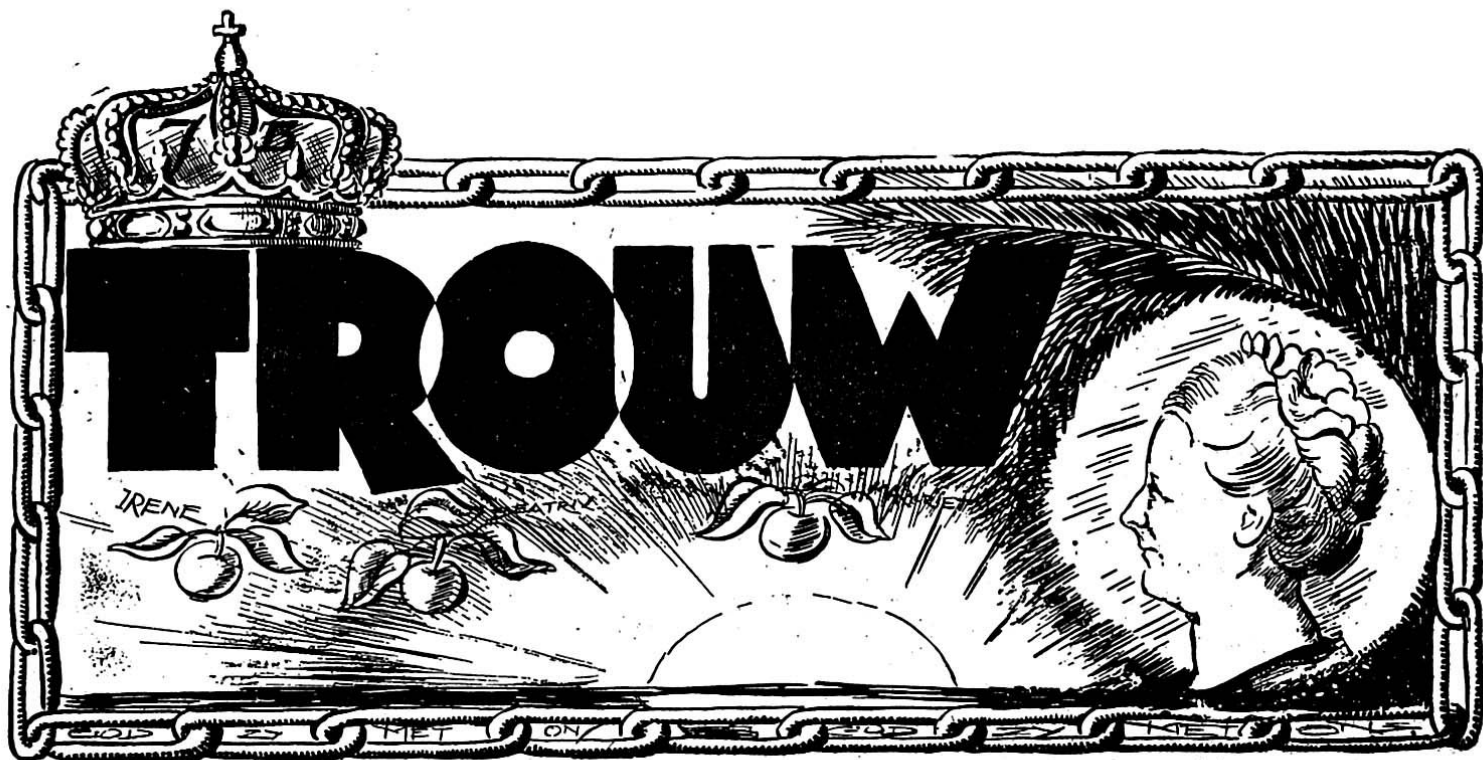

1e JAARGANG
No. 9

Ja, zij zullen
Zich vervullen
Deze tijden van gelijk.

Deez' ellenden
Gaan volenden
En verpletterd wordt het juk.

19 AUG.
1943

VOLHARDEN TOT HET EINDE.

Het is een onmiskenbaar feit, dat het einde onzer beproevingen nadert. Hoe lang dit laatste stadium zal duren, kan niemand zeggen, maar zeker is, dat de terreur zal toenemen naarmate de tyran zich in het nauw gedreven voelt. Wij weten immers, dat wij zijn overgeleverd aan een troep booswichten, die voor de grofste misdaad niet terugdeinzen om hun doel te bereiken. De bajerd van ellende en rouw, die deze oorlogsmisdadigers over ons volk hebben uitgestort vindt in de moderne geschiedenis haar weerga niet. Maar nog is het einde niet.

De brutale goederenroof en systematische klopjacht op menschenmateriaal wordt met intensieve consequentie voortgezet. Onrecht wordt op onrecht gestapeld, een menschenleven telt minder dan ons waardelooze geld, zelfs kinderen (Joodsche) zijn weerloos aan de redelooze moordzucht dezer bandieten overgeleverd.

Wij maken ons geen illusies. Wat ons te wachten staat is een nog harder lot. Het is goed daarmee rekening te houden, opdat wij met stalen veerkracht deze slagen kunnen opvangen. Want wee ons, indien wij aan het onrecht zouden gewinnen, indien niet telkens een felle verontwaardiging in ons zou oplaaien bij het vernemen van elke schromelijke rechtskrenking, indien wij zouden verslappen in onzen geestelijken weerstand.

Er zijn velen onder ons volk, die dien geestelijken weerstand nooit hebben gekend, die slechts te dieper den rug krommen bij elke nieuwe gewelddaad, hoe gruwelijk en onrechtmatig ook. Zij zijn de lafaards en de slappelingen, wier zucht naar zelfbehoud de eenige maatstaf is voor hun levensgedrag.

Maar er zijn, Gode zij dank, ook velen wier geest ongebroken is, die bereid zijn tot het bittere einde den vijand elk atoom van zijn macht te betwisten. Zij zijn het, die weten, dat hun houding de innerlijke waarde van ons volk bepaalt. De fiere ongebroken verzetsgeest, die hen bezielt, is het harde aambeeld, waarop de overweldigende hamer na hamer stuk slaat.

Daar is voor hen slechts één weg, de weg van den plicht. Die velen kennen hun plaats in het groote verzetsleger der bezette gebieden en weten zich door God ertoe geroepen, die plaats met eere in te nemen.

Dat zijn onze mannen en vrouwen, voor wie geen offer te groot is en geen last te zwaar, die doelbewust en standvastig hun besluiten nemen en uitvoeren. Zij vragen zich niet af wat anderen doen, zij begeven zich niet in eindelooze redeneeringen over de vraag of dit nog kan of dat de moeite waard is — zij **handelen**, waar zij tot handelen zijn geroepen.

Vaak staan zij alleen, soms worden zij door hun omgeving niet begrepen of ondervinden zij daarvan zelfs nog tegenwerking, maar zij zetten door, gedreven door een diepe innerlijke overtuiging, dat in den strijd voor recht en waarheid geen compromis aanvaard kan worden.

Deze overtuiging vindt in den regel haar oorsprong in de volledige geloofsovergave van den Christen, die weet, dat thans meer dan ooit het geloof openbaar moet worden in de werken en die tevens de gevolgen van zijn gehoorzaamheid aan Gods bevel vol vertrouwen aan zijn hemelschen Vader overlaat.

Voorzoover onze verzetsgeest dezen geestelijken achtergrond heeft, is hij van blijvende waarde, ook voor de toekomst. Reeds nu geldt, dat elke principiële weigering van den eenvoudigen arbeider om zich te laten inschakelen in de oorlogsmachine van den vijand, van groote, blijvende betekenis is.

Op de motieven komt het in de eerste plaats aan. Een volk is eerst dan sterk, wanneer het is samengesteld uit individuen, die elk voor zich uit zuivere overwegingen weten te beslissen en te handelen.

Daarvoor zijn drie dingen noodig: een onwrikbaar geloof als uitgangspunt en geestelijke fundeering der geheele levensbeschouwing; een sterk karakter, dat gestaald is door een leven naar vaste richtlijnen; een helder inzicht in de problemen van den tijd, dat verkregen is door verworven kennis en politieke scholing.

Het zijn de mannen en vrouwen van dit kaliber, die de kern der verzetsactie vormen, tegen den vijand, die daarin rustig zullen blijven volharden, elke bedreiging ten spijt — maar zij zijn het ook, die de toekomst van Nederland zullen moeten opbouwen, op wier schouders de taak behoort te rusten uit den chaos een nieuw herboren vaderland te scheppen, waarin de woorden plicht en trouw, waarheid en recht geen ijdele klanken zullen zijn.

In het te Londen verschijnende „Vrij Nederland” van 6 Maart j. komt een hoofdartikel voor, dat ons openbaart, hoe onder de Nederlanders in Engeland ook hier en daar dezelfde slappe en zelfzuchtige geest heerscht, dien wij in ons land nog maar al te vaak aantreffen. De Nederlandsche uitgewekenen hebben in Engeland over het algemeen een goed bestaan. Velen gaat het zelfs beter dan in het vaderland. Het gevolg hiervan is, dat een zekere gemakzucht bij hen de overhand krijgt. Als uiting daarvan hebben sommigen hun abonnement op V.N. opgezegd, omdat zij in hun zoete rust niet wenschen te worden gestoord door het „onaangename” nieuws, dat van uit het bezette gebied in de kolommen van V.N. wordt gepubliceerd!

Het is ontstellend dit te vernemen, al kennen wij dezelfde mentaliteit ook in ons eigen land. Er zijn hier en aan de overzijde menschen, die als de struisvogels graag den kop in het zand steken om de ellende om hen heen en de gevaren voor de toekomst te kunnen negeren.

Deze schuwheid om pijnlijke waarheden onder de oogen te zien, spruit voort uit grove zelfzucht, die in gegeven omstandigheden niet minder dan misdadig is. Het is een bekend verschijnsel, dat kringen van uitgewekenen zich vaak door zulk een slappen, enghartigen geest kenmerken. In hoeverre dit ook bij andere nationaliteiten voorkomt, weten wij niet. Voor ons is het teleurstellend te vernemen, dat onze Nederlandsche kolonie, ook door deze bacil is aangetast.

Dat de hoofdredactie van V.N. deze wonde plek openlijk aanwijst, toont genoegzaam aan, dat het hier niet gaat om een enkel symptoom, maar om een ziekte, die vrij algemeen om zich heen heeft gegrepen. Het blad trekt er tegen te velde in termen, die ons, die midden in den strijd staan, nog al te slap en gematigd voorkomen.

In den Nederlandschen kring te Londen is natuurlijk ook wel scherpe kritiek op dezen slappen, gemakzuchtigen geest. Daarbij is een gezegde in gebruik geraakt, dat in zijn bitterheid allicht overdrijft, maar dat toch typeerend is. Men spreekt n.l. bij sommigen van „oorlog vieren” in plaats van „oorlog voeren”!

Wij zullen er niet over uitweiden, hoe pijnlijk dit voor ons hier in het bezette gebied is. Het spreekt vanzelf, dat men aan den overkant, levend onder betrekkelijk gunstige omstandigheden, zich onmogelijk geheel kan verplaatsen in onze moeilijkheden, dat men onze angsten, onze zorgen, onze ergernissen, onze spanningen en onze verontwaardigingen niet ten volle kan deelen, maar wij hoopten op een innig medeleven en rekenden op een vurig en vastberaden medestrijden!

In hetzelfde nummer van V.N. van 6 Maart komt een artikel voor van iemand, die na 2 jaar in het bezette gebied te hebben meegestreden naar Engeland is overgestoken. Deze Engelandvaarder klaagt eveneens over den geest van betrekkelijke tevredenheid, dien hij onder de Nederlanders aantrof. Hij zegt o.m.: „Hier in Londen rondlopend, dat geestelijk gesproken op een effen laagwater lijkt, heb ik soms verzucht: „Wat was het een heerlijk leven in Holland.”

Volgens dezen strijdmakker werd de dienende, zelfverloochenende geest in Nederland weer vaardig over het Christendom, zich uitend in daden van christelijke liefde en opwrikbaar geloof.

Gaarne nemen wij een gedeelte, van dit artikel over:

„Men kan, zoo lezen wij o.m., zonder meer zeggen, dat de Christenen in Nederland de kern van het verzet vormen, een verzet, dat in de eerste plaats en voornamelijk geestelijk, en daarom zoo geducht is. De totalitaire chistelijke levens- en wereldbeschouwing komt in botsing met het totalitaire Nat. socialisme, en bij die botsing heeft het laatste reeds lang de absolute nederlaag geleden.

Onschatbaar is hierbij de invloed, die van de levenshouding der christenen uitgaat op de verhouding der niet-christelijke bevolkingsgroepen, die ten deele geen positieve levensovertuiging hebben. Het is een invloed, die niet in concrete waarden te meten is, doch op tal van wijzen tot uitdrukking komt. Dit is ook geen wonder. Die verjonging van het christendom beteekent n.l. allereerst een in de kracht des Heeren kampen met zichzelf, d.w.z. met die, nu eens grof, dan verfijnd egoistische, hoogmoedige algemeene menschelijke natuur, de oorzaak van alle ellende in persoonlijk en gemeenschapsleven. Zoo groeit de begeerte om waarachtig christen te zijn, om God — niet maar zoo'n zelf gemaakten schijngod —, doch God Almachtig, Schepper des hemels en der aarde, lief te hebben boven alles, d.w.z. boven goederen, eer, ouders, vrouw en kinderen, ja boven het leven zelf, en den naaste als onszelf. En zoo eerst, en zoo alleen, is de voorwaarde geschapen voor een betere samenleving. „Freedom for fear and want”, is de roep der menscheit thans. Doch de Heere Jezus zegt: „Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en alle ding zal U toegeworpen worden.”

De schrijver eindigt met deze woorden tot zijn vrienden in Engeland: „Ondragelijk leven in Nederland, ondragelijker dan gij vermoedt, doch ook heerlijk leven in Nederland, heerlijker dan gij vermoedt, die vastzit aan allerlei waarden, die valsch zijn en uw levensmogelijkheid verengen.”

ZIJ, DIE VIELEN . . .

De droeve lijst van hen, die vielen door het vijandig vuurpeloton, groeit bijna dagelijks aan. De namen der slachtoffers worden soms gepubliceerd, vaker nog vernemen wij die slechts zijdelings. In enkele gevallen wordt hun een of ander feit ten laste gelegd, waarvoor zij ter dood worden veroordeeld; het vonnis staat dan menigmaal in geen enkele verhouding tot het begane vergrijp. Anderen worden meedoogenloos neergeknald zonder eenigen vorm van proces.

Het is ondoenlijk die lange doodenlijst in ons blad volledig bij te houden. Het aantal slachtoffers van de Duitsche willekeur en wreedheid is te groot en de gegevens, die ons ten dienste staan, zijn te sporadisch. Maar met diepen eerbied denken wij allen, die hun leven gaven voor de zaak van vrijheid en recht. Zij brachten het hoogste offer, dat gevraagd kan worden en vervulden daarmee de hoogste wet der liefde.

Wij betuigen ons innig meeleven met hun achtergebleven betrekkingen. Wij deelen in hun rouw en beseffen, hoe smartelijk dit onherstelbaar leed is voor hen, die straks op den dag der bevrijding, onweerstaanbaar herinnerd zullen worden aan de leegte plaats, die nooit meer zal worden vervuld.

Doch tegelijkertijd zijn wij trotsch op deze helden, die hun overtuiging met hun dood hebben bezegeld. Het is een gestage levenswet, dat de vrijheid van een volk niet dan ten koste van bloedige offers kan worden bevochten.

Zij, die vielen, hebben door hun offer de hoeksteen gelegd, waarop het gebouw van onze vaderlandsche vrijheid eens zal herrijzen. Wij brengen hun allen ons dankbaar eere-salut.

Ook uit deze woorden blijkt wel, dat er na den oorlog nog heel wat moeilijkheden zullen zijn te overwinnen, heel wat wanbegrip zal moeten worden weggenomen, en heel wat tegenstellingen zullen moeten worden overbrugd.

In elk geval zal niet kunnen worden geduld, dat de zelfgenoegzame, gemakzuchtige geest van enkele heeren van den overkant, noch de lafhartige, halfslachtige geest der politieke slimmelingen en schipperaars onder de thuisblijvers ons staatsleven zullen beheerschen en ten verderve voeren.

Wij herhalen, wat elders in dit blad wordt gezegd: „Aan de kloekmoedige strijders van thans, hier, in Engeland en waar ook ter wereld, is het woord voor de toekomst!”

DE NEDERLANDSCHE BANK ONDER NAZI-BEHEER.

De Duitschers hebben het noodig geoordeeld onze centrale bank een nieuw statuut te verleen en haar daarmee elke schijn van zelfstandigheid tegenover de bezettende macht te ontnemen.

Werden krachtens de Bankwet van 1937 alleen de President, de Secretaris en één Commissaris door de Regeering benoemd, thans benoemt de Rijkscommissaris de geheele directie. De Nederlandsche Bank is hiermee — zoo zij het al niet ware — een instrument rechtstreeks in handen van den bezetter geworden.

Weinig baat hier de bepaling, dat slechts Nederlanders lid der directie kunnen zijn. Blijkbaar vertrouwen de Duitschers, en helaas niet ten onrechte, dat zij voor deze baantjes nog wel hun welgevalige Nederlanders zullen vinden.

Voorts is de Bank publiekrechtelijk lichaam geworden, met bevoegdheid binnen het kader van haar taak verordeningen te maken. Die taak is handhaving van het geld-, betalings- en credietverkeer. Wellicht zal dan ook deze bepaling gebruikt of misbruikt worden, om alle geïnteresseerden bij geld- en kapitaalmarkt, allereerst de banken, meer direct de wet te stellen!

Doordat het nieuwe statuut den goudprijs verhoogt, wordt de waarde van de goudvoorraad ruim 45 miljoen gulden hooger. Als we echter in het jaarverslag lezen, dat het goud zich, „na afgifte van het goud in het vaderland, bijna geheel buiten Europa bevindt”, dan is het wel duidelijk, hoe het er met de gouddekking en deze winst van 45 miljoen uit ziet.

OP VRIJHEID GEFUNDEERD.

Naarmate de oorlogsomstandigheden zich ontwikkelen in de richting van een geallieerde overwinning, wordt ook het vraagstuk van de binnenlandsche staatkundige situatie onmiddellijk na den omslag hoe langer hoe meer actueel.

In groote lijnen moeten wij na de bevrijding twee tijdvakken onderscheiden. Het eerste tijdvak, dat onmiddellijk na het aftrekken der Duitschers aanvangt, stelt ons terstond voor tweeërlei vraag:

1e het weder organiseren van het staatsgezag;

2e het traceeren van de aan te vatten staatstaak.

Het weder organiseren van het staatsgezag beteekent allereerst, dat een centrale Nederlandsche regeering hier te lande het heft weder in handen neemt. Deze regeering zal van den aanvang af in harmonisch verband met het Nederlandsche volk moeten staan.

Een tweede zeer belangrijk punt der gezagsorganisatie betreft het ambtenarenapparaat. De sleutelposities daarin zullen terstond door betrouwbare personen moeten worden vervuld, terwijl vervolgens een verdere sanering van het ambtenarencorps dient plaats te grijpen.

Wat de onmiddellijk aan te vatten Overheidstaak betreft, in deze periode — wij bespreken hier alleen het binnenlandsche aspect van de zaak! — staat het handhaven van recht en orde op den voorgrond. Hieronder is het doen bestraffen van landverraders begrepen. Tegelijkertijd komt het treffen van maatregelen tot wederopbouw en herstel van ons materieel volksbestaan aan de orde. Dat brengt met zich een zoo ver mogelijk gaande liquidatie van het dusgenaamde bezettingsrecht.

* * *

Hoe lang dit tijdvak duren zal is van te voren waarschijnlijk niet en thans nog, zeker niet te zeggen. Deze periode zal het Nederlandsche volk, voorzover het dat noodig heeft, de gelegenheid moeten geven tot zich zelf te komen en zich in politiek opzicht te oriënteren. H.M. de Koningin heeft een grondwetsherziening aangekondigd. In dit tijdvak kan die herziening niet worden tot stand gebracht, maar wel worden voorbereid. Over de vraagstukken, die daarbij aan de orde komen, zal in deze periode onder ons volk worden gedacht en gesproken, terwijl ook een staatscommissie zich daarover reeds zal kunnen beraden.

Wij verwachten daarom na den omslag een opgewekt politiek leven, waarbij een vrije pers haar taak op legale wijze zal kunnen vervullen en verschillende politieke partijen zich, in verband met de verscheidenheid van staatkundige beginselen, wederom zullen constitueren.

Dit tijdvak zal, naar het ons voorkomt, beëindigd moeten worden door het houden van een algemeene verkiezing voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, waarna een nieuw Kabinet kan worden gevormd.

Daarmede zal ons staatsbestel weer in normale banen zijn geleid. Regeering en Parlement kunnen dan, op grondwettige wijze, beslissen over eventuele constitutionele wijzigingen of andere veranderingen in onze staatsinrichting. Daarover spreken wij hier verder niet.

* * *

Het is echter wel van belang om ons aangaande de Regeering en haar verband met ons volk in het eerste tijdvak eenigermate een voorstelling te maken. Wij houden ons daarbij aan de richtlijnen van H.M. de Koningin en aan het Nederlandsche Staatsrecht.

Het laat zich denken, dat Nederland frontgebied wordt. Ook al is de bezetting dan geheel of ten deele geëindigd, de wetten van den

Officieel zijn ook beleeningen en wissels onder de dekking opgenomen. De President vertelt ons in zijn jaarverslag, dat $\frac{1}{4}$ van de opeisbare schulden door goud „gedekt” is. Met de overige dekking staat het niet veel beter. Want als men weet, dat $\frac{2}{3}$ van de opeisbare schulden „gedekt” zijn door rijksmarken of rijksmarktschatkistpapier, dan is het wel duidelijk, waar drie jaar Nazi-financiering ons geldwezen hebben gebracht. Tevens blijkt daaruit, tot welke enorme bedragen de Duitschers uit Nederland goederen hebben betrokken zonder betaling. Immers, deze „dekking” in marken is niet anders dan een vordering op Duitsland. Volgens de laatste gegevens bedroeg van de opeisbare schulden, die door deze marken gedekt zijn, alleen de biljetten-circulatie 2,6 milliard gulden.

Om nog even tot het nieuwe statuut terug te keeren, de werkring van de Bank, tot nog toe geregeld in art. 11 der Bankwet 1937, is uitgebreid met de bevoegdheid tot het voeren van z.g. open-marktpolitiek. Het voert te ver, deze kwestie in finesses uitte zetten. We kunnen volstaan met de opmerking, dat de Bank o.a. de bevoegdheid heeft, zelfstandig schatkistpapier te koopen, waardoor zij de Nazi's zeer van dienst kan zijn met het opnemen van dit kwistig uitgegeven waardepapier, met de daaraan verbonden inflatie-gevaaren.....

oorlog gelden nog en de geallieerde opperbevelhebber zal zijn militair gezag uitoefenen, zoodat van een normaal burgerlijk bewind nog geen sprake kan zijn, zelfs niet van een uitsluitend-Nederlandsch bewind. Het ligt echter voor de hand, dat men er alles op zal zetten, om overal waar dat kan en zoodra het kan, het gezag der Ned. regeering weer te herstellen. Nemen wij nu eens aan, dat zulks voor het geheele Rijksgebied in Europa mogelijk is, hoe zal dat gezag er dan uitzien? Wij moeten vooropstellen, dat dit gezag wordt gedragen door de wettige Nederlandsche regeering, die thans in Londen resideert. Wij kunnen dan ook veilig aannemen, dat herstel van het feitelijk gezag onzer Regeering over Nederland meebrengt, dat een of meerdere ministers terstond na den omslag in Nederland aanwezig zullen zijn, zoodat er over de vraag, wie het hoogste gezag in Nederland vertegenwoordigen, van den aanvang af geen misverstand mogelijk zal zijn.

Vervolgens zal het herstel van het wettig gezag, naar alle waarschijnlijkheid gepaard gaan met den staat van beleg. Dat beteekent, dat sommige bevoegdheden van burgerlijke gezagsorganen overgaan naar den militairen bevelhebber en dat die burgerlijke gezagsorganen, doch alleen voor zoover het die bevoegdheden betreft, ondergeschikt zijn aan het militaire gezag.

Men moet zich daarvan echter niet een overdreven voorstelling maken. Staat van beleg beteekent niet: militaire dictatuur, zelfs niet militaire regeering. Naar Nederlandsch recht zet de staat van beleg den bestaanden grondwettigen burgerlijken regeeringsvorm niet op zijde, doch worden daarbij in het kader der algemeene burgerlijke regeering bepaalde bevoegdheden, in verband met de handhaving van de veiligheid van den staat, aan militairen toegekend. De staat van beleg past dus in ons grondwettig parlementair regeeringsstelsel, laat de bevoegdheden van Regeering en parlement onaangetast en kan met name den arbeid van Regeering en parlement niet vervangen of overbodig maken.

* * *

Blijkens hetgeen H.M. de Koningin heeft medegedeeld, moeten wij aannemen, dat de Regeering zoo spoedig mogelijk naar Nederland zal terugkeeren en dat er dan een nieuw Kabinet zal worden gevormd. Dat is vanzelfsprekend. Nederland kan niet geregeerd worden uitsluitend door regeeringssystemen, die den geheelen bezettingstijd buiten Nederland hebben doorgebracht. Dat is technisch niet mogelijk en politiek ongewenscht. Er komt dus 'n nieuw Kabinet. Het gewicht van deze Kabinetsformatie drukt in dit geval wel in bijzondere mate op H.M. de Koningin. Dit Kabinet toch zal in den meest vollen zin des woords nationaal moeten zijn, zoodat het Nederlandsche volk er zich van harte achter kan schikken.

Op de adviezen, die H.M. de Koningin steeds vóór het geven van een opdracht tot Kabinetsformatie pleegt in te winnen, komt het dus dan in bijzondere mate aan; want H.M. zal over heel wat meer moeten worden voorgelicht, dan in gewone tijden. De adviseurs zullen, naar het ons voorkomt, ook een breederen kring moeten vormen, dan in gewone tijden. Wij kunnen ons ook voorstellen, dat de Regeering, voor en na deze, Kabinetsformatie aan adviezen over verschillende punten van de te volgen politiek behoefte zal hebben, zoodat zij daarom op buiten de Regeering staande adviseurs een beroep zou willen doen.

De aldus gevormde Regeering zal naar de uitdrukkelijke mededeeling van H.M. de Koningin, een sterk gezag moeten uitoefenen, evenwel zonder een zweem van dictatuur. Derhalve: geen militaire en ook geen burgerlijke dictatuur. Dit moet derhalve beteekenen, dat onze constitutionele parlementaire regeeringsvorm terstond wordt hersteld. Binnen het kader van dien regeeringsvorm zal de Regeering een sterk gezag uitoefenen, m.a.w. zij zal uitgebreide volmachten moeten ontvangen.

* * *

Ten aanzien van de wederinschakeling van het parlement zijn hier een paar vragen. Allereerst een juridische vraag. De zittingstermijn van de leden der Staten-Generaal is verlopen, zoodat de leden der bestaande Staten-Generaal hun bevoegdheden verloren hebben.

Daarnaast wordt een vraag van politieke strekking te berde gebracht. Zijn de Staten-Generaal nog wel volledig representatief te achten in verband met het groote verschil tusschen de omstandigheden waaronder zij eertijds werden gekozen, met die waaronder zij na ettelijke jaren van non-activiteit weer moeten fungeren?

Naar onze meening is een regeering met sterk gezag, die niet zweemt naar dictatuur, alleen mogelijk wanneer men de grondslagen van ons constitutionele stelsel handhaaft, dus met een door het volk gekozen vertegenwoordiging. Onder de onmiddellijk na den oorlog heerschende omstandigheden is een verkiezing echter niet mogelijk. Men zal hier dus een beroep op noodrecht moeten doen. Maar dat noodrecht dient niet en mag niet dienen om ons constitutionele stelsel op zij te zetten en b.v. allerlei nieuwe staatsorganen in het leven te roepen, maar om ons constitutionele stelsel weer op gang

te helpen. De maatregel van noodrecht zal derhalve hierin moeten bestaan, dat de zittingstermijn van de bestaande Staten-Generaal wordt verlengd. Op deze wijze benadert men door het noodrecht het meest de normale situatie. Bij het scheppen van noodrecht dient men alleen het strikt noodige te doen. Men wijkte zoo weinig mogelijk van het gewone recht af en helpe het gewone recht daardoor weer functioneeren.

Daarom zijn wij er tegen, dat de Staten-Generaal tijdelijk zouden vervangen worden door een door de Kroon te benoemen college van advies. Want dat is geen door het volk gekozen verkregen vertegenwoordiging en daardoor zou men ons constitutioneele stelsel niet op gang helpen maar het — al of niet tijdelijk — afschaffen. Dat ware de invoering eener dictatuur, immers van een sterk gezag, dat alleen geadviseerd wordt door mensen, die daartoe door dat gezag zijn benoemd.

* * *

De grief, dat de Kamers van vóór den oorlog, na den oorlog niet meer volledig representatief zijn, bevat een kern van waarheid. Maar zonder de grondslagen onder ons Staatsbestel te verwijderen, is aan die grief niet tegemoet te komen.

Wij zijn overtuigd, dat de Staten-Generaal na den oorlog zelf van dezen grief ten eerste zullen doordrongen zijn en dienovereenkomstig zich niet op den voorgrond zullen stellen.

Het bezwaar dat aan de huidige samenstelling kleefte is daardoor minder klemmend, te minder omdat afgezien daarvan het zwaartepunt van het staatsbeleid in het eerste tijdvak toch al stellig niet zal liggen bij de Kamers, maar bij de Regeering. Telt door dit alles het bezwaar lichter, zoo is er te meer reden voor handhaving der rechten der volksvertegenwoordiging.

Want onze strijd in den bezettingstijd gaat tegen het ongecontroleerde Staatsgezag. Daartegenover dienen wij onze traditioneele instellingen, die in het verleden op de hoofdpunten steeds goed hebben gefunctioneerd, hoog te houden. Zij moeten daarom onmiddellijk in eere worden hersteld. Het gaat hier niet om de menschen, die in de Staten-Generaal zitting hebben. Het gaat om de Staten-Generaal, die natuurlijk van de weinige landverraders, die zij tellen, zullen zijn gezuiverd, zelf. Het is voor onze verhouding tot het buitenland, tot onze geallieerden ook zeer gewenscht, dat men daar bij het keeren van het getij niet den indruk krijgt, dat Nederland door den oorlog een land geworden is, waar alles op zijn kop staat. Men moet den indruk krijgen van een evenwichtig land, dat stevig in zijn traditie-ele, op eeuwenoude vrijheden gefundeerde staatsinstellingen rust.

BESTAAN ER NOG ONDERWIJS- ORGANISATIES ?

Deze vraag hebben velen, die in het Protestantsch-Christelijk onderwijs belang stellen, zich het laatste anderhalf jaar gesteld.

Inderdaad, er zijn nog onderwijsorganisaties! Afgezien van de Vereniging van Christelijke onderwijzers en onderwijzeressen, de z.g. „Grooten“, die zich goed, en de Unie van Christelijke onderwijzers, die zich slecht heeft gehouden tijdens de bezetting en afgezien van den Hervormden Raad voor „Kerk en School“, die geen organisatie in den eigenlijken zin van het woord wil zijn, bestaan er nog drie groote onderwijsorganisaties. Drie namen die met den schoolstrijd nauw zijn verbonden: 1e. de Vereniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs, opgericht door Groen van Prinsterer, 2e. de Unie „Een School met den Bijbel“, het werk van Kuiper, en 3e. het Gereformeerd Schoolverband.

Vraagt men de leiding dezer organisaties, of hun vereniging nog bestaat; dan toont men U een verontwaardigd gezicht. Hebben de organisaties de besturen niet voorgelicht omtrent de invoering van het achtste leerjaar? Er is een rapport verschenen over de inrichting van het leerplan voor dezen nieuwen tak van onderwijs, het onderwerp is behandeld op de diverse jaarvergaderingen (ja, men heeft toch ook nog jaarvergaderingen *durven* houden, denk daar niet al te gering over!) en de inspecteurs van C.N.S. en Gereformeerd Schoolverband hebben de besturen en leerkrachten met raad en daad bijgestaan, wanneer het gold zulk een achtste leerjaar aan de scholen te verbinden. Neen, de organisaties hebben een druk bestaan en aan de brandende quaesties gaan zij allerminst voorbij.

Ja, daar kijkt ge vreemd van op. Is dan de vraag, hoe men het achtste leerjaar het beste invoert, de brandende quaestie voor ons onderwijs? En wat dan met de benoemingsverordening, de wegvordering van de onderwijzers en al die maatregelen meer? Neen, maar ook daarin leven de organisaties mee, **nooit is er van hun ook maar één advies uitgegaan om de benoemingsverordening WEL na te leven.** Aha, daarvoor hebben wij dus onze organisaties. Wij moeten blij zijn, als ze ons geen verkeerde adviezen geven, blij zijn, dat er in het

geheel geen adviezen van uitgaan in deze, de werkelijke brandende quaesties.

Een vraag maar! Was dat de houding, welke die besturen in den schoolstrijd aannamen? Liët men toen ook de schoolbesturen hun zaak alleen uitvechten? Ging er ook toen van de organisaties geen leiding uit? Volstond men toen met de behandeling van een enkel onschuldig punt, waar geen gevaar bij is? Wij weten het wel beter. En gij weet het ook!

Tot tweemaal toe hebben de organisaties zich den laatsten tijd met een protest tot den heer Van Dam gewend, éénmaal inzake de intrekking van de voorschotten voor scholen, die de benoemingsverordening niet hebben nageleefd, en éénmaal inzake de opheffing van bewaarscholen door den Commissaris voor de niet-commercieele vereenigingen. Beide malen is gebleken dat zulk een protest indruk maakt. Laten de heeren daaruit eens wat zelfvertrouwen putten. Immers ook zonder den steun der organisaties zal het Christelijk onderwijs blijven vechten, maar met dien steun gaat het beter. En als ge niet helpt, heeren, dan zullen Uw dierbare organisaties ongetwijfeld wel door de bezetting heenrollen (tegen dat soort organisaties hebben de Duitschers n.l. geen enkel bezwaar), maar dan zullen zij er uitkomen zonder eër, zonder nut, zonder kracht, de droevige herinneringen aan een vergane glorie.

DUITSCHLAND NA DEN OORLOG.

Men heeft wel eens gezegd, dat het een prestatie is om den oorlog te winnen, maar dat het een nog grooter prestatie zal zijn den vrede te winnen. Men kan zich een waren vrede in Europa niet goed voorstellen zonder een hartelijke en oprechte medewerking van Duitschland. Zal die medewerking te verkrijgen zijn? Van de mogelijkheid daarvan hangt het af hoe men Duitschland na den oorlog zal moeten behandelen.

Een inzender, die Duitschland uit een jarenlang verblijf van voor den vorigen wereldoorlog kent, zond ons de navolgende beschouwing over de psychische gesteldheid van het Deutsche volk:

Waarop thans echter meer de aandacht moet worden gevestigd, dan tot nu toe geschiedde, is de vraag in hoeverre het Deutsche volk na den oorlog geestelijk in staat zal zijn om aan het opbouwende werk deel te nemen. Er is alle reden aanwezig die mogelijkheid in twijfel te trekken. En dan denke men hierbij nog niet zoo zeer aan den cultureelen achterstand in Duitschland na 1914 ontstaan, gevoegd bij den cultureelen afbraak van dat eens zoo eminente volk door Hitlers werk. Ook domineeren bij het opwerpen van genoemde vraag niet de vreeselijke daden van terreur in dezen krijg onder Duitsch bewind bedreven. Maar men lette daarbij voornamelijk op de geestelijke gesteldheid van dat volk. Immers getuigt de algemeene Deutsche opinie van een totale vergiftiging van den Duitschen geest.

Dit is een vergiftiging, die niet begonnen is met den aanvang van Hitlers politieke activiteit, zooals velen denken, doch die reeds in 1914 nagenoeg gecompeteerd was door diens voorgangers te Berlijn. Ze is de vrucht van een intensieve bearbeiding na Bismarcks optreden, of misschien reeds vóór diens bemoeiingen ter hand genomen. Zij, de als buitenlanders jarenlang onder dit volk hebben verkeerd en gewerkt, kunnen dit getuigen. Beter dan zij, die dit volk op vacantie- of zakenreizen leerden kennen. Zelfs is het zeer de vraag of een wetenschappelijke studie hierover, of de omgang met Deutsche intellectuelen voldoende inzicht verschaft in de Deutsche ziel, in haar droomen en verwachtingen.

Hitler heeft het Deutsche volk ten volle begrepen, zijn geest gevoed en..... geëxploiteerd op een wijze en met een succes, die niemand vóór hem voor mogelijk heeft gehouden. De weerzin in en de geringschatting voeren het wantrouwen jegens den buitenlander zat den Duitscher vóór 1914 reeds in het bloed. Deze eigenschap is onder Hitlers leiding uitgegroeid tot een niets ontziende haat, verachting en duivelsche hetze. Ook de minachting voor den Jood, waardoor het onder des Keizers bestuur reeds een aanranding der Deutsche eer werd geacht den Israëliet een officierscommando toe te kennen, is na 1933 geperfectioneerd tot een satanischen gruwel. De belachelijke nationale zelfoverschatting, hoogmoed en weeë zelfverheerlijking van toen is door het Nationaal Socialisme geleid tot barbarisme en walgelijke zelfingenomenheid. Het onevenwichtige rassenidee, waarmede het toen reeds coquetteerde, is door den ijver van den Führer geworden tot een heidensche geloofsleer en staatsvergoding. De droom van wereldheerschappij onder den Keizer is thans voor den Duitscher een grijpbare werkelijkheid geworden, waarop men toen en nu, krachtens de superioriteit van het Deutsche volk aanspraak maakte. Dit is de Deutsche geest, gerijpt onder de bearbeiding sinds een eeuw, systematisch doorgevoerd en geëxploiteerd door den volksmenner „Hitler“.

BEGRIIP TOONEN.

Boer De Waard is geïnstalleerd als boerenleider in de provincie Zuid-Holland en dat ging gepaard, zooals dat te doen gebruikelijk is, met een „rede“. Zoiets past geheel in het kader van de Nat. Socialistische regeringsmethode: regeren met redevoeringen. Wat boer De Waard beweerde, was van geen belang. Wat zou hij ook te beweren hebben? Op één punt willen wij slechts even licht laten vallen, niet omdat het bijzonder origineel was, maar omdat het een schat van herinneringen in ons wakker roept, die we niet moeten verwaarlozen. Dat is het punt toen boer De Waard den wensch uitsprak dat de boeren „begrip zouden toonen“ voor de positie van ons vaderland en dat zij trouw zouden medewerken aan de productie.

Prachtig, boer De Waard, leider van het Zuid-Hollandsche boerendom, ge hebt het liedje van Uw grooten baas goed nagezongen. Het is precies de terminologie, die groote en kleine nationaal-socialisten elkander napraten. Gij hebt daarmee heel de pijnlijke geschiedenis weer opengereten en ons plotseling indachtig gemaakt hoe groot de rol van het „begrip toonen“ in dezen oorlog al is geweest. We gaan ons geheugen op dit punt eens opfrissen.

Het was Adolf Hitler, die in 1939, nadat Duitschland met Rusland (lach niet!) een niet aanvalsverdrag gesloten had, en Hitler zich dus bij het „Joodsch-kapitalistische bloc“ van de Communistische Internationale had gevoegd, deze woorden ongeveer sprak: „Doordat Stalin „begrip toonde“ is het voorkomen, dat in dezen oorlog de Deutsche en Russische miljoenenlegers tegenover elkander zullen komen te staan“.

In feite bereikte Hitler door dit „begrip“ van Stalin, dat hij eerst Polen kon vernietigen, zich daarna een rugdekking in het Westen kon verschaffen, vervolgens een flankdekking in het Zuid-Oosten kon verzekeren, om daarna zijn geweldige aanvalsplannen tegen Rusland uit te spelen. Het resultaat was een opmarsch van duizend K.M. Rusland in.

Het was voorts „de gelukkigste dag“ in Hitlers leven, toen de Balkan „begrip toonde“ en zich bij de As voegde, maar het resultaat van dit „begrip“ is geweest, dat hij heel den Balkan voor of tegen hem in den oorlog heeft gesleept.

„Begrip toonen“ is hierna een geveulegd woord geworden onder de leiders van het uitgezette Nazi-bolwerk, dat men Europa noemt. Ook in het verraden, verkochte en overwonnen Nederland. De Rijkscommissaris heeft gevraagd: „begrip te toonen“, toen hij zich installeerde in onze Ridderzaal. Dan zou de politieke wilsvorming vrij zijn. Maar het is er op uitgelopen, dat elke politieke vrijheid vernietigd werd en dat vijf procent van het volk verheven werd tot drager van de politieke gedachte in Nederland.

Die „begrip toont“ kan erop rekenen bedrogen te zijn. In die lijn ligt heel de ontwikkeling van S.I. slippendragers, van Mussert tot boer De Waard toe.

„Begrip toonen“ heet het als ons volk wordt opgeroepen dienst te nemen in het legioen van de landverraders, als medeburgers, ouders, kinderen, burens en vrienden verraden worden, als noodzakelijke producten voor eigen volksvoeding gestolen worden of als men zich vrijwillig in krijgsgevangenschap begeeft.

„Begrip toonen“ is het als futloos wordt aanvaard, dat Duitschers op onze stoelen zitten en wij moeten staan, of als we lamlendig bevusten in het grootste kwaad dat Nederland ooit zag.

Heusch Boer De Waard, ge zijt in de lijn van de historische ontwikkeling. Het zal onze boeren wakker maken, ze kunnen er nu zeker van zijn dat hier bedrog de achtergrond van het denken is. Ge leerdet de juiste les van Uw kleine en groote voorgangers.

Maar zou Boer De Waard wel weten wat in 1943, alzoo onder „begrip toonen“ wordt verstaan? Vermoedelijk niet. Laten we daarom trachten het hem aan zijn verstand te brengen:

Een boer „die begrip toont“, ziet in stee van melk in zijn emmers, zijn koeien één voor één in de keelgaten van de Deutsche soldaten verdwijnen.

Een tuinder „die begrip toont“ proeft ternauwernood zijn eigen spercieboontjes en bloemkool of hij kan er genoeg in scheppen dat Duitschers zijn appels en peren verslinden.

Een jongeling „die begrip toont“ zit in een ommezien in Duitschland, bij voorkeur op één van de gevaarlijkste punten.

Een „moedige“ jongeman „die begrip toont“, nog een graad beter dan de vorige, gaat in vogelvlucht naar het Oostfront om de bommen voor de Duitschers op te vangen.

Een student „die begrip toont“ mag dienst doen als fokmateriaal ter voortplanting van het germaansche ras.

Een huisvrouw „die begrip toont“ zal vele keeren den maaltijd moeten laten bestaan uit aardappels, gekookt in water en zout.

Een vader „die begrip toont“ mag zijn zoon afstaan aan de wilde germaansche horden om hem door hen te laten opvoeden.

Een onderwijzer „die begrip toont“ zingt in alle toonaarden zijn leerlingen het Deutsche lied voor of kan de eer genieten straks in het moederland der germanen onderwijs te gaan geven, terwijl de Engelsche bommen hem om zijn ooren regenen.

Een burger „die begrip toont“ kan, ten behoeve van een aantal dieven zijn radiotoestel op een bepaalde plaats bezorgen, om het dan nooit weer te zien.

Een wielrijder „die begrip toont“ kan in het vervolg gaan lopen.

En, om maar niet meer te noemen, ieder „die begrip toont“ kan burgemeester worden en..... blijven.

O Boer de Waard hadt ge nog niet zo veel begrip te toonen, dat ge dit nu niet meer hadt moeten zeggen? Veel begrip hebben wij Nederlanders tot nu toe van Uw Nat. Socialistische poespas niet gehad en we hopen het nooit te krijgen ook.

Maar wat we nu wel begrijpen is dit, dat noch de groote dictatoren als wijlen Mussolini en Adolf Hitler, noch al hun kleinere nazaten, niet inbegrip van Nederlands kleinsten grooten man Anton Mussert, ooit begrip zullen toonen van het feit, dat ze dezen oorlog verloren hebben.

Al de wandaden in 1914, maar vooral in dezen oorlog door de Duitschers bedreven, zijn slechts te verklaren uit deze geestesgesteldheid. Die geestesgesteldheid, die voornamelijk actief wordt, zodra de Deutsche Natie op het tapijt wordt gebracht. Dan neemt ze de plaats in van de deugden, die dat volk bezit, of liever, dan worden zelfs die deugden daaraan dienstbaar gemaakt. Wordt dat volk in een strijd gewikkeld, dan vervallen normale rechtsbegrippen en bepaalt alleen het Deutsche belang wat recht is en goed.

Uit deze waandenkeelden stamt de hunnengeest, die thans bij hen naar voren treedt, maar steeds aanwezig was, getuige de ijzeren discipline, waarbij zelfs een Duitsch soldaat zich door zijn meerderen laat slaan, trappen en nog erger, met een vanzelfsprekendheid, die ons totaal vreemd is. Het doet de Deutsche massa zonder critiek alles aanvaarden, wat hare leiders haar willen doen gelooven en uitvoeren. De bewijzen zijn er, dat deze massa tot vandaag nog gelooft in de grootmoedigheid van het Deutsche volk, tens ons, daar het al de z.g.n. wandaden der Nederlanders, in mei 1940 tegenover Duitschland bedreven, heeft vergeven. Hun grootmoedigheid blijkt ook hieruit, dat aan onze mannen op Duitschen bodem werkgelegenheid wordt ingeruimd, nu er hier werkloosheid heerscht. En weer is het Deutsche volk daardoor, evenals steeds te voren, zelf de dupe zijner grootmoedigheid, doordat de vrijgekomen Deutsche krachten aan de fronten worden ingezet.

Dit is een der voorbeelden van de verdwaling, die over dit volk gekomen is en het gemis aan een gezonde critiek, na jarenlange systematische vergiftiging en zelfverheerlijking. En daardoor staat het Deutsche volk zich zelve in den weg bij een beoordeeling der internationale verhoudingen. Natuurlijk zijn er ook gunstige uitzon-

deringen onder hen, vooral onder de intellectueelen, maar als massa doet het denken aan een geesteszieke. En alvorens het Deutsche volk zal kunnen meearbeiden aan de vernieuwing van Europa, zal het eerst van zijn ziekte moeten genezen en daar zal wellicht een geslacht mede gemoeid zijn. Men onderschatte deze zaak niet.

ONS GUERILLAFRONT.

Het werk van ons guerillafront gaat met ongebroken kracht door. Ook in de afgelopen weken is door verschillende overvallen weer schade toegebracht aan het apparaat van den vijand.

De gemeenten Menaldummeerde, Wonseradeel en Hennaderadeel zijn van hun bevolkingsregisters beroofd. In Hellendoorn werd hetzelfde tot stand gebracht, helaas met uitzondering van de letters A en B van het register.

Te Klazinaveen werd een roef gepleegd op het distributiekantoor, waarbij een groote buit werd behaald, terwijl de uitlekingsploegen van de gemeenten Wierden en Coevorden van hun kostbare lasten werden ontdaan.

Het front werkt door ondanks de moeilijkheden waarmee het te kampen heeft. De kracht van den afweer neemt toe. De maatregelen worden scherper. Men vecht tegen een volledig uitgerust politieapparaat en de bevolkingen begrijpen vaak nog niet voldoende, dat deze arbeid in hun direct belang is en dat medewerking, al was het alleen maar in het zwijgen, van groote betekenis is.

Maar het front kent zijn plicht.

BINNENLANDSCHE KRONIEK.

Eén rede van den Rijkscommissaris.

De gebeurtenissen aan het front en in Italië hebben ook hun reacties hier in het bezette gebied. Seyss Inquart heeft dat ook ontdekt. In een plechtige redevoering heeft hij dit den volke kund gedaan. Zijn Excellentie heeft nl. waargenomen, „dat zoo menig Nederlander en zoo menige Nederlandsche, die tevoren met een grimmig ontogankelijk gezicht rondliepen, meenden vroolijk de wereld in te kunnen kijken. Na den triesten voorzomer heeft blijkbaar het Italiaansche klimaat in dit land zijn intrede gedaan”.

Wij kunnen hier een goede leering uit trekken. De Duitscher let op onze houding. Hij is een tyran. Hij wil ons onze houding en ons gedrag voorschrijven. En als wij ons precies andersom houden als hij wil, bereikt hij zijn doel niet en ergert hij zich. Hij heeft zich nu drie jaar geërgerd aan onze stuursheid en ontogankelijkheid. Thans ergert hij zich aan onze vroolijkheid. En hij is zoo dom om dat te laten blijken. De Duitscher klimt er altijd in. Daarin liggen dus zeer eenvoudige mogelijkheden voor ons om het Deutsche moreel te deuken. En wij hebben er nog een vroolijk moment van ook.

Verplichte dienst bij Waffen-S.S.?

Een van de belangrijkste gevaren, die in de afgelopen periode min of meer vorm voor ons zijn gaan aannemen, is de verplichte dienstneming bij de Waffen-S.S. In ons vorig nummer werd van een individueel geval gerept, waarbij een zekere druk op een bepaald persoon werd uitgeoefend om een vrijwillig verband bij de Waffen-S.S. aan te gaan.

Sedert dien bereikten ons uit Duitschland tal van bewijzen, waaruit wij kunnen opmaken, dat er op dit gebied een groote reclame-campagne onder de Hollandsche arbeiders aan den gang is. Waarbij de intimidatie natuurlijk niet ontbreekt.

In tal van Deutsche fabrieken worden bedrijfsappels gehouden. Dan worden de Nederlandsche arbeiders toesproken door iemand van de S.S. zoo ongeveer in dezen trant: Het is voor jullie van groot belang bij de S.S. te voegen, want Duitschland wint tóch den oorlog en, de Koningin komt tóch nooit terug. En als jullie nu met ons meedoen, kun je later ook deelen in de winst.

In een ander geval werd den jongens voorgesteld, dat het hun taak was, zich bij de S.S. aan te sluiten. Wanneer dit nu door hen gedaan werd, zouden zij in het leger nog vorderingen kunnen maken. Als zij het nu niet vrijwillig deden, zouden zij toch over drie maanden worden verplicht en zouden dan geen vorderingen kunnen maken.

Dit is nog de meest „fatsoenlijke” wijze van optreden.

In andere werkkampen en fabrieken gaat men heel wat brutaler te werk. In een der fabrieken in de grensstreek, werd aan de Nederlandsche arbeiders een zoogenaamde presentielijst ter teekening voorgelegd, welke bleek te zijn een lijst, waardoor men, na onderteekening, zich had verbonden tot dienstneming bij de S.S.

Uit de berichten, die ons geworden, blijkt, dat de Nederlanders op deze lokstemmen niet ingaan. Maar gevaar blijft hier dreigen. De intimidatieschreef zal steeds verder worden aangedraaid.

Bovendien zijn wij er allerminst zeker van, dat de bedreiging met dwang niet door de daad zal worden gevolgd. Er zijn reeds talloze voorbeelden van Nederlandsche arbeiders, die gedwongen de uniform van de Organisation Todt dragen in Polen en Rusland. Er komen berichten uit Duitschland van menschen, die wij over het algemeen terzake kundig moeten achten, die ernstig waarschuwen, dat men de jongens van de jaarklassen 1924, 1923 en 1922, toch vooral niet naar Duitschland moet laten gaan, omdat zij bestemd zouden zijn om in het Deutsche leger te worden opgenomen en naar het front te worden gezonden.

De arbeidsdienst.

In nauw verband hiermee staat het bericht, dat onder het kader van den Nederlandschen arbeidsdienst de ronde doet, volgens hetwelk de N.A.D. na het binnenhalen van den oogst zal worden „ingezet” in het Oosten.

In een vlugschrift dat onder het kader van de N.A.D. circuleert, worden de kaderleden opgewekt hun medewerking te weigeren, „aan deze uitzending, deze massa-deportatie van kinderen van 18 jaar, die ondergebracht zullen worden in kampen, waar de eerste beginselen van hygiëne onbekend zijn en waar moreele en sexuele excessen heerschen, die iedere beschrijving tarten”.

Het lijdt geen twijfel, of het is de bedoeling de N.A.D. achter het front te gaan gebruiken. Er zijn reeds telkens afdelingen van den N.A.D., zoogenaamd vrijwillig, naar het Oosten gegaan. Laatst hoorden wij van een geval, waarbij niet minder dan zeventien van die zoogenaamde vrijwilligers, nadat zij reeds door alle mogelijke Deutsche en pseudo-Nederlandsche autoriteiten waren geprezen voor hun kloelike bereidheid, ondergedoken waren om aan deze dwanguitzending te ontkomen.

De beschikking van Rauter.

De gebeurtenissen, die de laatste weken in het Noorden en Oosten des lands hebben plaats gegrepen en die geculmineerd zijn in de beschikking, waarbij mannen boven de 16 jaar in de Noordelijke en Oostelijke provincies niet verblijf mogen houden, tenzij zij er thuis hooren, zijn een duidelijk bewijs van het feit, dat, tengevolge van het verzet van het Nederlandsche volk, de arbeidsinzet voor een belangrijk deel mislukt.

Want men doet dit goed begrijpen: Het gaat den Duitscher hier niet om communistisch besmette bandieten uit de groote steden te weren, — daaraan gelooven zij net zoo min als wij —, maar om degenen, die zich aan den arbeidsinzet onttrokken hebben, in handen te krijgen.

Men schiet niet met een kanon op een vlieg en de Duitscher zou zeker niet zulk een, het geheele leven uit zijn voegen lichtend, paardemiddel hebben gegrepen, als het aantal ondergedokenen niet legio was.

De maatregel is tweeelei van strekking. De eerste bedoeling is intimidatie. Men wil de menschen bang maken en hen uit de schuilhoeken jagen, waarin de Duitschers hen, blijkens de ervaring, percentages gesproken, practisch niet vinden.

De meeste slachtoffers vallen het eerste uur van een straatrazzia als men — op niets verdacht — wat al te vrij rondloopt.

De tweede bedoeling is het terrein van de razzia's wat te ontdoen van de vele menschen, die de Duitschers bij hun nasporingen, voor de voeten loopen.

Onze conclusie is ten aanzien van de ondergedokenen en hun gastheeren: De beschikking van Rauter verandert aan Uw positie niets. Houdt den kop koel! En: Houdt den kop ervoor!

De distributiebonnen.

Rauter en Seyss Inquart — zou dit niet de juiste volgorde zijn? — betoogen, dat zij tot hun maatregelen gedwongen zijn, omdat de levensmiddelenrantsoeneering van het Nederlandsche volk in het grootste gevaar wordt gebracht door communistische belhamels, die de distributiebureaux berooven en de geroofde bonnen tegen ongehoorde sluikhandelsprijzen verkoopen.

De waarheid is andersom: Rauter en Seyss Inquart berooven een groot deel van het Nederlandsche volk van hun levensmiddelenrantsoenen. Zij hebben de distributiebescheiden ingetrokken van hen, die zich niet voor den arbeidsinzet aanmeldten. Het is daarom volkomen billijk, dat ten behoeve van de ondergedokenen niet door communisten, maar door goede vaderlanders wordt genomen wat door Rauter en consorten, tegen alle recht en wet in, is ontroofd.

De bevolkingsregisters.

De Duitscher maakt veel misbaar over de berooving van distributiebureaux. Daar kan hij, zichzelf accompaneerende met een Pruisische brulboei, zijn sentimenteel, quasi-moralistisch huilebalktoontje over opzetten, waarmee hij ons volk poogt te overbluffen. Hij zwijgt echter over de bevolkingsregisters, die de laatste tijden ook als sneeuw voor de zon verdwijnen. Daar kan hij blijkbaar geen woorden voor vinden om ons volk mee in de luren te leggen. De Duitscher vindt dat echter veel erger dan de bonkaarten. Want de bevolkingsregisters zijn de grondslag voor den arbeidsinzet. Geen arbeidsbureau kan het zonder de bevolkingsregisters stellen. Geen goede controle op het gehoor geven aan de oproepen naar Duitschland is mogelijk zonder de gegevens van het bevolkingsregister.

De persoonsbewijzen zijn niet voldoende; die kunnen vervalscht worden. De Duitscher droomt ervan nieuwe distributiestamkaarten te gaan uitgeven, teneinde op die wijze de tallozen, die nu nog in strijd met den Duitschen regel hun kaarten krijgen, te treffen.

Dit is echter onmogelijk zonder een feilloos bevolkingsregister.

Op 9 Juli j.l. deelde de directeur-generaal van het rijks-arbeidsbureau reeds mede, dat de rijksinspectie voor de bevolkingsregisters en verscheidene gemeenten er bij hem den nadruk op gelegd hadden, „dat vele bevolkingsregisters door brand, diefstal of anderszins in het ongereede waren geraakt.”

En na 9 Juli is er op dit gebied zoo nog het een en ander gebeurd en zal er ook nog het een en ander gebeuren, naar wij hopen.

Dienstverplichting voor vrouwen.

Tenslotte nog iets over de komende dienstverplichting van vrouwen. De richtlijnen daarvoor zijn door Ir. R. A. Verwe, wnd. secretaris-generaal van Sociale Zaken van de Duitschers ontvangen en door hem, onder uitdrukkelijke mededeeling, dat hij zich daarmee vereenigde (dat zal na den oorlog niet vergeten worden!), aan de arbeidsbureaux toegezonden.

Ook gehuwde vrouwen kunnen onder bepaalde omstandigheden voor het verrichten van diensten aangewezen worden.

Vrouwen van 16 tot 21 jaar mogen alleen aangewezen worden wanneer zij dagelijks naar hun woonplaats kunnen terugkeeren. Zij mogen ook niet langer dan 12 uur per dag buiten hun woonplaats zijn.

Slot bladz. 8 laatste kolom onderaan.

DE OORLOG.

De val van Mussolini is het alles overheersende feit van de laatste weken. Het is nog niet mogelijk de betekenis daarvan volkomen te peilen. Een ding staat vast: de As is gebroken. Men late zich niet van de wijs brengen door de verklaring der nieuwe Italiaansche regering, dat de oorlog voortgezet zou worden. Deze oorlog is in de oogen van het Italiaansche volk een fascistische aangelegenheid, waarvan men na den val van het systeem met haast af wil. Maar hoe raakt men deze „erfenis in staat van faillissement“ kwijt? De regering-Badoglio moet nu een uitweg vinden uit de benarde positie, waarin het land door Mussolini werd geloosd: in Italië zitten er een vijftiental Deutsche divisies, de vloot staat onder de leiding van Deutsche officieren, alle sleutelposities in den lande worden door de Gestapo bezet gehouden, ruim dertig eigen divisies werden naar den Balkan gezonden, honderdduizenden arbeiders werken in Duitschland. Vervolgens: Italië heeft geen eigen kolenmijnen van eenige betekenis; het ophouden der Deutsche kolenleveranties zou de heele industrie haast onmiddellijk stopzetten. Ook vóór andere voor de oorlogsvoering onmisbare grondstoffen en productiemiddelen is Italië op Duitschland aangewezen. De hongersnood staat voor de deur; in dat graan-, brood- en macaroni-etend land zijn de betrokken rantsoenen thans reeds aanmerkelijk lager dan in Nederland, waar aardappels een zoo belangrijk deel van de volksvoeding uitmaken. Het is duidelijk: Italië is rijp om het spel verloren te geven en de condities der Geallieerden te aanvaarden, zijnde onvoorwaardelijke overgave en eervolle vrede. O.i. wordt er over den te volgen weg druk tusschen Londen en Rome onderhandeld om de zaak in de voor de Geallieerden en voor Italië zelf meest gewenschten vorm af te wikkelen. Wij twifelen er niet aan of Italië mag op een keurige behandeling rekenen. De Westersche democratieën moeten niet alleen het Italiaansche volk van anarchistische wanhoopsdaden (communisme!) terughouden, ze moeten veel meer de navoring van het Italiaansche voorbeeld aantrekkelijk maken in de oogen van alle heele en halve vrienden en bedekte vijanden van Duitschland, die al lang zitten te wachten op de gunstige gelegenheid om zich van het zinkende Deutsche schip te verwijderen, — een niet erg fraaie, maar alleszins begrijpelijke houding. In Roemenië en Bulgarije verheft weer de oppositie haar stem, de Hongaarsche radio betuigt, dat Hongarije geen andere politiek kan voeren dan een „zuiver Hongaarsche“. Zelfs het kleine Zweden durft het door Duitschland in 1940 afgedwongen verdrag omtrent vervoer van Deutsche militairen en krijgstuig via Zweedsche spoorwegen naar Noorwegen éézijdig op te zeggen; waarop de Noorsche regering te Londen onmiddellijk verklaarde, dat hierdoor de voornaamste hinderpaal is weggenomen, die de vertrouwelijke samenwerking der beide landen bleef bemlemmen.

Het is wel zeer begrijpelijk, dat de gang van zaken het Deutsche volk met angst en beven vervult. Zelfs Goebbels heeft nagelaten zijn wekelijksch artikel voor „Das Reich“ te schrijven. De evacuatie van Berlijn, die na de totale vernietiging van Hamburg is begonnen (en wel in de richting Polen!) heeft een ware paniek-stemming voortgebracht. Het pessimisme komt duidelijk tot uiting in een artikel van „Der Angriff“, dat het ontbrekende Goebbels-artikel moest vervangen, en wel uit de pen van Prof. Johannes von Leers, hetzelfde fraaie heerschap; dat ter gelegenheid van de Studenten-conferentie 1933 uit de zalen der Leidsche Universiteit werd verwijderd wegens zijn weigering om een geval van „bewuste verspreiding van het rituaalmoord-leugen in één zijner brochures te herroepen. Deze Prof. von Leers dan wil in zijn bovenbedoeld artikel „bewijzen“, dat de Geallieerden onmogelijk den oorlog kunnen winnen en wel om de volgende vier redenen: 1. hongersnood in Engeland; 2. communistische ondermijning van Amerika; 3. ruzie tusschen de Geallieerden onderling; 4. dolkstoot van Japan in den rug der Westersche mogendheden. Wel heel zwakke argumenten. Geen woord omtrent het onoverwinnelijke leger, de onneembare vesting-Europa, het duikbootenwapen als beslissende factor enz. Een bewijs te meer, dat al deze argumenten hun vat op het Deutsche volk verloren hebben en dat zelfs dat volk zonder gezond verstand en eigen oordeel begint den naderenden afgrond duidelijk voor zich te zien.

Zuiver militair gesproken zou de a.s. capitulatie van Italië eveneens buitengewone gevolgen hebben. Het heele land zou dan als het ware een reusachtig bruggenhoofd op het vasteland kunnen zijn. De Noord-Italiaansche vliegvelden bevinden zich op nog geen 400 km afstand van de belangrijke industrie-centra Weenen, Praag, Pilsen, München enz. De landing op den Balkan zou aanmerkelijk vergemakkelijkt worden, te meer waar de Italiaansche vloot van de Middellandsche Zee en de Adria zou verdwijnen. — Voorloopig wordt er echter nog weerstand geboden op Sicilië, waar de verbonden troepen bezig zijn den Noordoosthoek van het eiland van den vijand te zuiveren. Zoo juist (9 Aug.) ontvangen wij het bericht omtrent landing van Amerikaansche troepen bewesten Mes-

sina, in den rug der zich terugtrekkende Deutsche divisies; hun positie is hierdoor nog hachelijker geworden. Blijkbaar om druk achter hun eisch om onvoorwaardelijke capitulatie te zetten, hebben de Engelschen vannacht, vanuit het moederland, de drie groote Noord-Italiaansche industriesteden: Milaan, Turijn en Genua hevig gebombardeerd. — Er komen ook berichten binnen over een bezoek van Von Ribbentrop en Veldmaarschalk Keitel te Verona, waar ze met Italiaansche kopstukken over het terugtrekken van de Deutsche troepen uit Italië zouden onderhandelen. Zulks na de plaats gehad hebbende conferentie van de Deutsche leiders in het hoofdkwartier van Hitler; volgens de Deutsche radio zou men mogelikheden van een grootschen aanval op Engeland (met gas?) hebben besproken; volgens Londen zou de Deutsche legerleiding niet minder geëischt hebben dan het loslaten van Italië, de evacuatie van Noorwegen en het verkorten van het Oostfront door de terugtrekking daarvan minstens tot den Dnjepr, — een eisch, waartegen de Nazi-bonzen zich met hand en tand verzetten.

Even gunstig, met even belangrijke gebeurtenissen in het niet al te verre verschiet, blijft zich de toestand in het Oosten van Europa ontwikkelen. Terwijl verleden jaar het Russische zomeroffensief door de Duitschers werd beantwoord met den doorbraak naar Stalingrad, werd dit jaar het Deutsche beginsucces bij Bjelgorod in de kiem gesmoord en gevolgd door een geweldig Russisch offensief langs het geheele front, met Orël en Bjelgorod als centrum van den strijd. Beide steden werden, na wekenlangen, wanhopigen tegenstand der Duitschers heroverd en op het oogenblik (9 Aug.) zijn de Russen bezig Charkof in te sluiten. Men vraagt zich af, of het hier slechts gaat om het stuiten van het Deutsche zomeroffensief, teneinde den gehaten indringer in den a.s. winter den nekslag toe te dienen; of zijn wij getuige van de werkelijke groote krachtsinspanning van het Roode leger om in samenwerking met de bondgenooten (invasie!) thans reeds de beslissing te forceeren? Hoe dan ook, — het lijkt er veel op, dat de overwinning nog slechts een kwestie is van enkele maanden. De machtsposities der Geallieerden worden steeds steviger, niet alleen zooals wij boven gezien hebben, in Europa, naar ook industrieel (de Ver. Staten produceerden in Juli alleen 7730 militaire vliegtuigen), in de lucht (op Hamburg werden er in den loop van een enkele week ruim 11 miljoen kg bommen geworpen) en vooral op zee: kort geleden werd er door Londen melding gemaakt van de behouden aankomst, zonder eenige verliezen, van een groot convoi, dat drie dagen en drie nachten door een flottielje van minstens 25 onderzeeërs werd geattaqueerd; geen één van de vijandelijke booten heeft kans gezien de voor den aanval noodige positie te kiezen!

GEEF DOOR!

NIET BEWAREN!

Hulp aan Hamburg.

Hoe raak de Engelsche bombardementen in Hamburg zijn geweest, is bewezen door het feit, dat op 29 Juli alle erkende gasfitters uit de stad Groningen naar Hamburg moesten vertrekken voor het verrichten van reparatie.

Op 30 Juli zouden 100 man technisch personeel van Nederlandse gas-, electriciteit- en waterleiding bedrijven voor hetzelfde doel vertrekken. Op het station Utrecht aangekomen in de morgenuren, werd hun medegedeeld, dat de trein eerst om 6 uur n.m. zou vertrekken. Voor het vertrekur ontving men evenwel bericht, dat de mannen naar huis konden terugkeeren. Van Hamburg viel niets meer te redden.

Onder water in het Westen.

Nu de moeilijkheden in het Oosten van ons land voor de onderduikers toenemen door Rautens scherpe maatregelen, moet het Westen van het land, zooals ook het Zuiden, een grootere taak vervullen. Wij wekken de daarwonenden op met meerder ijver dan voorheen zich aan deze taak te geven.

Het is zeer noodzakelijk dat het Westen meer aan deze dingen doet.

„Vergeet de herbergzaamheid toch niet!“

Terreur over Philips.

Tengevolge van het laatste bombardement op Aken zijn de Deutsche Philipsfabrieken, een dochteronderneming van Philips te Eindhoven, volkomen vernietigd. Daarna kregen de fabrieken van Johann de Witt te Dordrecht en Willem II te Den Bosch opdrachten Philips' gloeilampen te fabriceren.

Tegelijk werd aan Philips, Eindhoven, een termijn van zes weken gesteld om de productie een bepaald niveau te laten bereiken. Driegementen behooren daar natuurlijk bij. Indien na den gestelden termijn deze productie niet is gehaald, zal het personeel en alle bruikbare installaties naar Duitschland worden overgebracht en het concern opgeheven.

VERANTWOORDINGEN.

WHN 150; ZOAR 150; Wim 10; GA 25; Karelte 10.50; Pak 3; Margriet 5; L Oranje 25; PP 45; Joep 2.50; Optimist 10; EMHA 10; X 10; M 5; Anton 2.50; FMA 100; BOH 62; KGM 75; Margriet 10; XX 7.50; Tommy 10; Ceva 5; B 30; Wehrmacht 2.50; AB 10; Sicilië 50; H. Bols 3.50; Ruit 23.50; GG 300; Mackay 31.50; Pro Rege 50; Erica 50; 5 uit 0 56; Lib 6.50; HA 10; Baby 12.50; Bak 50; BI 94.25; JB 7.50; Berend 2.50; OX 19 26.50; OP 14 11; QX 14 20; Biets 11; VDM 2.50 + 5; Taaje 2.50; Mussert 10; B 10; Schraven 25; 74 11.50; Iesgeld 5; Wase 10; Adam 5; OT 12; TONI 25; Jan 25; OZO 12.50; ANSB 2.50; no 25 5; Margriet 2; WCv8 50; CON AM 10; XY "8; DGZ 32.50; de A 5; BIM 6.50; COHO 10; SS (2) 2.50; Gloren 30; K 8; KDS 10; KD 10; EO 10; ODO 25; J en P 2; AE 95; BIE 10; C te M 10; Vrede 10; Glas 5; H 17.50; VERA 137.50; Kader 200; Domin. 20; Muss exit 25; Noot 25; Molly 12.50; MOD 21; MPTC 52.50; D te S 50; V.d.H te S 10; Duiker te O; 25; JP 7.50; MC 2.50; Fransje 50; Rimon 10; Heintje 10; Margriet 50; GC 7.50; Onder ons 5; GB 11; 'VLegioen 40; Kees 10; Andre 10; Saboteur 3; Tien Veld 40; HAKA 10 en 2.50; FMA 100; KGM 75; BOH 62; 1.2.3. 10; Madjoe 10; PAJA 5.50; B 1; Ruitenstreepte 5; HH 30; SV 5; JR 2.50; MIA 10; BCZS 4; Bob 20; Zus 25; Ad 2.50; KO 2.50; Prinses Margriet 500; Drei Liter 10; 12.13 = 20; D 54; Sambo 15; WkvL 10; Hallo 17.50; PTV 8; Joep 39.50; Impie 2.50; BG 10; C 4; Goudsbloem 2; Samuel 1; GA 2.50; Trouw aan trouw 5; NN 20; STR. in V. 5; PML 22.50; C 4; BIM 16; D 21; Pietje 5; AL 25.25; TMB 10.50; OO 5; OB 2.50; Kogel 25; SS 10; Luct.etEm 138.45; A5; ZV sta pal, 70; NJC 11.50; Mooi zoo 100; Pionierster 2; OK 10; A 7.90; De Club 8.50; Moed 10; Hoop 10; Vertrouwen 5; BH 10; Keukenschort 200.

KOLENWAGENS VOOR DUITSCHLAND.

De N.V. Werkspoor maakt sedert eenige maanden reeds voor de Deutsche Rijksbaan kolenwagens. De door de Duitsers vastgestelde weekproductie was 72 wagons elk van 20 ton. Door de groote schade aan enkel constructiebedrijven in Keulen, Hamburg en Essen zal de N.V. Werkspoor te Utrecht (Amsterdam is hierbij niet ingeschakeld) met Augustus 82 wagons per week afleveren. De directie, die driemaal per maand naar Berlijn reist om daar te vernemen, welke opdrachten men voor haar heeft, heeft reeds de noodige maatregelen, dat werkelijk 82 wagons per week afgeleverd zullen worden getroffen.

Het is nu aan de arbeiders deze activiteit te verhinderen.

ARBEIDERS IN DE „RÜSTUNGSBEDRIJVEN.

Het is niet onbekend, dat arbeiders, die voor uitzending naar Duitsland worden afgekeurd, aan de z.g. Rüstungsbedrijven toegewezen zijn om te werken. Daaraan hebben de Duitsers een einde gemaakt. Voortaan zal de arts van het gewestelijk arbeidsbureau (meestal een N.S.B.-er) hebben uit te maken of de betrokken arbeider geschikt is of niet. Het bedrijf kan den „candidaat" niet meer afwijzen.

Het behoeft geen betoog, dat deze maatregel werkt op het gehalte van de werkkrachten in de bedrijven. Ons is bekend, dat menschen met hartkwalen en maagzweren naar de doktoren worden gedirigeerd. Vaak komt het dan ook nog voor dat deze werkers uit totaal andersoortig bedrijf plotseling op plaatsen van vakmensen komen te staan. Zoo gebeurde het, dat een man, die heel zijn leven pepermunt-inpakker was geweest bij een droogdok verscheen (half invalide natuurlijk) met de mededeeling „ter vervanging van een bankwerker".

Men ziet hier schril de verworping van de Deutsche industrie.

Kerken militaire objecten.

Te Zaandam is op den toren van de Ned. Herv. Kerk afweergeschut geplaatst. Dit summiere bericht spreekt boekdeelen. Alle Duitse gebazel van het bombarderen van Kerken is onzin, omdat zijzelf op deze wijze van kerken militaire objecten maken. De kerken zijn de eenige niet. Heel Nederland is zoo één groot militair object!

WAARSCHUWINGSDIENST.

Op de Veluwe en in den Achterhoek heeft zich in de laatste weken een „charmante" jonge dame vertoond, die zich bij verschillende boeren aandiende als de verloofde van een onderduiker. Zij beweerde echter niet te weten waar haar vriend verscholen was en nu zocht zij hem.

Wie zoo vriendelijk was haar voort te helpen door adressen aan te wijzen waar jongelui verborgen zijn, kon er vast op rekenen, dat „de groene" zich aan al deze adressen zou melden.

Men zij tegen deze en dergelijke practijken op zijn hoede.

„OPMERKELIJK GOEDE GEZONDHEIDSTOESTAND".

In het miserabel stuk tegen de artsen hebben de Duitsers beweerd, dat de gezondheidstoestand in Nederland „opmerkelijk goed" is.

Wat zegt U dan van de volgende gegevens uit de Staatscourant van Januari 1943 t.a.v. de volksgezondheid?

Hierin lezen wij, dat

1e de diphterie zich ondanks toegenomen vaccinatie aanzienlijk uitbreid. Zij is met ruim 200 pct. toegenomen en steeg van 1730 in 1940 tot 5437 in 1941.

2e geslachtsziekten sterk toenamen.

3e kindersterfte steeg. Sterfte b.v. van kinderen beneden 1 jaar oud, per 1000 levend geboren bedroeg

in 1939 33.7

in 1940 39.3

in 1941 43.2.

4e aan griep stierven in 1940 1577 personen, en in 1941 4296 personen.

Wilt ge nog meer cijfers? Hier zijn ze voor t.b.c.:

Aan tuberculose stierven in 1941 5299 personen tegen 3881 in 1940. Een toename dus van 35 pct. hetgeen ten opzichte van 1939 een stijging van 45 pct. beteekent.

Als oorzaak wordt naast psychische factoren genoemd: de lichamelijke factor tengevolge van de quantitatieve en vooral de kwalitatieve vermindering der voeding.

„...staan wij voor het onmiskenbare feit, dat plotseling een aantal nieuwe lijders aan actieve tuberculose is ontstaan".

Dit zijn de cijfers over 1941. Over 1942 zijn ze nog niet bekend, maar of ze erg moedgevend zullen zijn?

U MOET WETEN :

dat in België een arbeidskaart wordt ingevoerd, die naast de identiteitskaart gevraagd zal worden;

dat met het oog op de dreigende nederlaag thans ook Duitse wetenschappelijke instituten (Forschungsgesellschaften) hun zetels naar Nederland en andere bezette gebieden verplaatsen;

dat tengevolge van vernielingen in Rijn- en Ruhrgebied de kolenproductie in die streken met 30 pct. is achteruitgegaan;

dat in het kamp der N.A.D. te Overloon de jongens niet meer naar de Mis mochten, wanneer bleek, dat er een brief van de bisschoppen werd voorgelezen;

dat in het Joodsche kamp te Westerbork dagelijks 10 personen zelfmoord plegen;

dat het geconstateerde verzuimspercentage bij de steenkolenmijnen 24 pct., Chamotte Unie 33 pct., Werkspoor 12 pct. en Hoogovens 16 pct. bedraagt;

dat de uitvoer van steenkolen via Rotterdam bedroeg na Augustus 1940: circa 250 tot 300.000 ton per maand; in April 1943 180.000 ton, in Mei 110.000 ton en in Juni 95.000 ton;

dat de Fokkerfabrieken te Amsterdam reeds dagelijks een half uur overwerken om bij voorbaat tijdsverlies tengevolge van luchtalarm in te halen en dat dit overwerk niet wordt herhaald;

betaald; dat bij de scheepswerven te Amsterdam door een bevoegde instantie gezegd is, dat bij gebrek aan manlijke arbeidskrachten vrouwen moeten worden opgeleid;

dat het de wensch van den Duitschen soldaat is (volgens de Oostenrijkers):

1e. het materiaal van de Russen,

2e. het voedsel van de Amerikanen,

3e. het salaris van de Engelschen,

4e. de Italianen als tegenstanders;

dat Max Blokzijl dezer dagen naar Hamburg is vertrokken, teneinde een groot getal „brandende questies" op te lossen.

Ongehuwde vrouwen van 21 jaar en ouder kunnen in Nederland en in het grensgebied (Duitsland!) zonder eenige beperking tot dienst worden verplicht.

Nog sterker dan bij de mannen, klemmt hier het advies: NIET GAAN! en NIET MELDEN! Een meisje kan zich veel gemakkelijker dan een man onvindbaar maken. Wij onderschrijven wat in een oproep aan de meisjesstudenten stond: „Onderduiken is een groot woord voor wat gij zult moeten doen, als ge niet opkomt: Zorgen, dat ge niet thuis gehaald kunt worden. Voor wie is het gemakkelijker dan voor meisjes om ergens in huis te komen, vooral nu zooveel huisvrouwen zonder hulp zitten?"